

от римляните Венера. Честите и безразборни контакти с повече от един партньор се е считало за грях. А “греховете съблазняват и наказват “ и наказанието се състои в предаването на заразата по полов път. Полово предаваните инфекции са известни като болести на Венера или болести, предавани по полов път. В последните години венерическите инфекции зачестиха. Ежегодно стотици хиляди млади хора заболяват. Това налага всеки човек да има минимум познания относно полово предаваните болести, за да знае как да се предпази и кога да потърси компетентна медицинска помощ. При много от тези заболявания липсват оплаквания или те преминават, без да им се обърне внимание. Ето защо, те се предават от един на друг и се разпространяват. Някои от тези заболявания водят до безплодие (при жената това е невъзможност да зачене, а при мъжа - неспособност да осъществи оплождане), увреждат плода по време на бременността или новороденото дете. Други от тях сериозно нарушават здравето на човека. Освен честата смяна на партньорите и ниската сексуална култура, лошата интимна хигиена, неизползването на бариерна контрацепция □ също са рискови фактори за развитието на тези заболявания. *Най-честите венерически и сексуално-трансмисивни инфекции са:* Инфекции с HPV (Човешки папилома вирус), уро-генитална трихомоназа, хламидиоза, гонорея, генитален херпес, луес (сифилис), хепатит В и СПИН, подредени по честотата, с която се срещат.

Какво представлява човешкият папиломавирус (HPV)?

HPV е широко разпространен сред хората вирус. Той засяга избирателно кожата и лигавиците и е причина за много болестни процеси, включително [рак на шийката на матката](#).

Познати са над 100 различни [вирусни типа](#)

, като около 30-40 от тях засягат пряко аногениталната област. HPV съдържа циклично затворена като верижка молекула ДНК. Вирусът е способен да включи тази верижка в ядрото на своята клетка – гостоприемник. По този начин се променя наследствената и информация и тя може да се трансформира в ракова клетка. Вирусът е високо устойчив към условията на външната среда, което спомага за неговото широко разпространение.

Трихомоназа.

Причинител на заболяването е *Trichomonas vaginalis*. Извън човешкия организъм е много неустойчив и бързо загива, поради това заболяването се предава предимно по полов път. Инкубационният период на трихомоназата е средно 10 дни (3-20 дни).

Заболяването засяга и двата пола, но при мъжете, в повечето случаи протича без симптоми. При тях възпалителният процес засяга уретрата (пикочния канал). В някои случаи се наблюдава изтичане през уретрата на много малко количество водниста, слизесто-гнойна течност с парене и дискомфорт при уриниране. У жените могат да се засегнат влагалището, цервикалния канал (канала на маточната шийка) и уретрата. Възпалителният процес във влагалището (колпит) се съпровожда с обилно воднисто или млекоподобно пенесто течение с неприятна миризма. Придружава се от сърбеж, смъдене или парене. При засягане на маточната шийка няма оплаквания, но при преглед се установява зачервяване и оток на отвора на канала и. Често и болезнено уриниране са симптомите при възпаление на уретрата (уретрит).

Хламидиоза.

Заболяването се причинява от *Chlamydia trachomatis* (D-K). Предава се само по полов път, при полов контакт с инфектиран партньор. Съвременни данни сочат, че е четири пъти по-често срещано заболяване от гонореята. Инкубационният период е 7-14 дни. При мъжете възпалението на пикочния канал се изразява със слаби субективни усещания, оскъдно светло и гъсто течение. Характерно е продължителното му развитие с често възобновяване на инфекцията. Но много по-рядко довежда до стерилитет отколкото при жените. При последните заболяването може да засегне уретрата, шийката на матката, матката, маточните тръби, както и Дъгласовото пространство. В повечето случаи протича без симптоми, което не позволява поставянето на ранна диагноза. *Chlamydia trachomatis* (L1-L3) причинява Венерическа лимфогранулома (IV венерическа болест). Инкубационният период е от 7-21 дни до няколко месеца. Болестта протича в три стадия. През първия се появява неболезнена, плътна пъпка на пениса или по външните женски полови органи, която се разранява и след това зараства. Втория период се характеризира с увеличаване размерите на лимфните възли в тази област. Те стават по-плътни и са болезнени. Разраняват се и от тях изтича гной, примесена с кръв. Оздравяването е много бавно и трудно. През третия период се засягат и ануса и дебелото черво. Изтичат големи количества гной и разпадна материя от тъканите.

Гонорея.

Причинява се от *Neisseria gonorrhoeae*. Предава се предимно по полов път. От болна родилка заразата може да попадне в очите на новороденото по време на раждане. При малки момичета, поради по-ниската устойчивост на лигавицата на влагалището може да има и извънполово заразяване. Инкубационният период е средно 3 дни (1-7 дни), но е възможно удължаване до 15 дни. При мъжете се засяга уретрата. В началото от нея изтича гъста гнойна жълто-зелена течност. Тя остава големи петна по бельото. При уриниране има силно парене и болка. Поради възпалението на уретрата има болезнена ерекцията, особено нощно време. При жените външните полови органи и влагалището са устойчиви и поради това заболяването се развива в уретрата и шийката на матката. Остро възпаление се наблюдава рядко и се изразява в парене и сърбеж до тежест в корема и болка при уриниране и изтичане на гъста гнойна жълто-зелена течност. Хроничната форма е по-честа и както при мъжете е почти без симптоми (в над 70% от случаите). Това е причина жените да са "резервоар" за гонококова инфекция.

Сифилис

Нелекувания сифилис е едно от най-опасните заболявания предавани по полов път. Бактерията причинител се нарича бледа трепонема и се намира в кръвта и други телесни течности. Обикновено сифилисът се развива на стадий, като се разграничават три етапа на болестта:

- първичен сифилис - неболезнена раничка разположена в или около пениса или влагалището. Появява се от една до девет седмици след заразяването и изчезва от само себе си след около две - три седмици.
- вторичен сифилис –
  - червен обрив по тялото, който излиза на втория до шестия месец след заразяването. Придружен е от симптоми на грип - висока температура, главоболие и болки в гърлото. Този етап трае от две до шест седмици - ако през това време не се приложи лечение може да се стигне до трайни сериозни усложнения.
  - третичен сифилис - може да настъпи години след заразяването. Симптомите на вторични сифилис са изчезнали, но болестта се развива. Стига се до трайни увреждания на сърцето, мозъка и други жизненоважни органи. Този стадий в наши дни се среща много рядко. Лечението се води единствено чрез антибиотици изписани от лекар. Само лечението може да увреди допълнително здравето на болния.

Синдром на придобита имунна недостатъчност (СПИН).

Причинява се от инфекция с HIV1 и HIV2 (Human Immunodeficiency Virus). Този вирус напада и унищожава клетките на имунната система. Поради намален имунитет, дори и най-леки инфекции протичат с усложнения и могат да завършат със смърт. Предаването е по полов път в 80% от случаите, при кръвопреливане с заражена кръв, при манипулации с инфектирани инструменти, при използване на общи венозни игли от наркомани. От болна майка на новороденото в 50-60% (през плацентата, по време на раждането или с кърмата). След инкубационен период от 1- 6 седмици се развива синдром: температура, кашлица, болки в гърлото, мускулите и ставите, увеличение на черния дроб, диария, обрив. Това е първата фаза. Втората е т.нар. латентен период, в който се развиват различни инфекции по кожата (гъбични, херпесни и др.). През третата се засягат лимфните възли. Продължава повече от 3 месеца. Следващата Пред-СПИН се характеризира с умора, нощни изпотявания, отслабване (повече от 10% от телесната маса), температура повече от 3 месеца, диария,анемия, кожна алергия. Първите симптоми на петата фаза – СПИН са пневмонии. След това започват тежки епизоди на инфекции на вътрешните органи и нервната система, които водят до тежко изтощение и смърт.

Хепатит В - вирусно заболяване

Хепатитът се среща в три разновидности А, В и С. Хепатит В се предава по полов или по кръвен път (включително чрез слюнка и урина). Хепатит В представлява възпаление на черния дроб и често се свързва с рака на черния дроб. И хепатита подобно на останалите болести предавани по полов път, може да не се прояви известно време след заразяването.

- първи симптоми - проявяват се от една до шест седмици след контакта със заразноявателя: грипозни симптоми, загуба на апетит, отпадналост, болки в ставите
- стадий на жълтеницата - това е най-характерния симптом на хепатит В: кожата и бялото на очите пожълтяват, урината става тъмно кафява, коремни болки. Продължава от шест до осем седмици.
- стадий на възстановяване - кожата, очите и урината възвръщат нормалния си цвят. Нормално е да се усети загуба на килограми от четири до пет.

Основното лечение се състои в здравословна храна и много почивка. Може да се приемат различни лекарства за предпазване на тъканта на черния дроб. Пълното възстановяване може да отнеме няколко месеца. Ваксина против хепатит В, вече се прилага на новородени и хора изложени на риск от заразяване (медицински работници). Ваксината може да се намери и в аптеките.

ХЛАМИДИЯ

Това е най-честото бактериално полово предавано заболяване. При жените се засяга шийката на матката, а очите, уретрата и ректума могат да бъдат засегнати и при двата пола. Повечето заболели нямат никакви оплаквания. Хламидиалната инфекция може да протече по три различни начина.

Бактерията се размножава активно, появява се течение и парене при уриниране. Възпалява се и маточната шийка. Тези симптоми се появяват 5 до 12 дни след заразяването, а понякога значително по-късно.

Бактерията се размножава, но няма никакви явни симптоми.

Бактерията се размножава бавно, без външни симптоми. Инфекцията е скрита, но може по всяко време да се активира от други дразнителни.

Ако не се лекува своевременно, хламидията може да доведе до сериозни последствия и дори да причини стерилитет и проблеми по време на бременността.

ГЕНИТАЛЕН ХЕРПЕС

Гениталният херпес се причинява от същия вирус, който причинява и херпес на устните. Човешкият херпесен вирус имунологично се разделя на два типа:

- 1 тип причиняващ лабиален /на устните/ херпес;
- 2 тип - генитален херпесен вирус.

Заболяването става в детска възраст /между 1 и 5 години/ и протича под форма на остро възпаление на външните полови органи и влагалището у момиченцата или възпаление в устната кухина, след което вирусът остава в организма в латентно /неактивно/ състояние. Заболяването се предава най-често по полов път. Гениталният херпес обхваща външните полови органи и влагалището и представлява първична инфекция, която засяга както деца, така и момичета или млади жени. Обривът се характеризира със зачервяване и мехурчета, които бързо се разпукват. Често обривът се повтаря. Намирайки се в латентно състояние генитален херпесен вирус при определени условия се реактивира и причинява нов херпесен обрив. Провокираща роля имат различни фактори:

- 1. Болестни състояния, които протичат с висока телесна температура;
- 2. Хронични травми;
- 3. Някои отравяния /с въглероден окис, алкохол и други/;

4. Силно нервно-психично напрежение;
5. Ендокринни /хормонални/ влияния, вкл. менструация;
6. Слънчево облъчване.

Херпесният обрив се появява като сърбящо или леко парещо червеникаво леко надигнато петно /папула/, върху което след няколко часа се образуват групички мехурчета с размер главичка на топлийка. Отначало мехурчетата са изпълнени с бистра течност, която след няколко дни потъмнява и засъхва и на тяхно място се образува коричка. Понякога мехурчетата бързо се разпукват и се образуват малки червени ерозии с влажна повърхност, които също бързо засъхват с поява на корички. След няколко дни коричките постепенно падат, като белези не се образуват. Херпесният обрив върху половите органи на мъжа най-често е разположен върху пениса, в браздата между главата и препуциума. При генеталния херпес се установява увеличение на регионалните лимфни възли. У жените гениталният херпес може да заеме голяма площ и се съпътствува от силна болка, сърбеж и повишена температура. Той често рецидивира на едно и също място и понякога може да послужи като входна врата за проникване на причинителя на сифилиса - сифилистичната бледа спирохета. Не съществува ефективно средство за унищожаване на херпесния вирус. Генеталният херпес най-често преминава без лечение. За предпазване на ерозийките от вторична инфекция се прилагат антисептични разтвори и пудри. С известен успех се прилага ацикловир /цовиракс/ като специфичен противовирусен препарат. При чести рецидиви се прилагат витамини, гамаглобулин, противохерпесна ваксина и лазерно лечение.

Какво представляват кондиломите?

Острите кондиоми се причиняват човешкия папиломен вирус (Human papilloma virus -HPV), типове 6 и 11. Те се предават по полов път и засягат както мъже, така и жени. Инкубационният период (времето от момента на заразяването до проява на първите симптоми) е средно 3 месеца. Поради дългият си инкубационен период и факта, че в някои случаи при жените те могат да се развият във вътрешните полови органи, където не се виждат с просто око острите кондиоми се предават сравнително лесно при полов контакт, ако не се използват предпазни средства. Най-общо острите кондиоми представляват образувания наподобяващи брадавици. Те могат да бъдат дребни и гладки, или по-често имат неравна и дребно-зърниста повърхност. Обикновено са неболезнени, бледо-розови, мековати и множествени. Кондиломите могат да достигнат големи размери, като в някои случаи при неспазване на добра лична хигиена се инфектират, при което издават силна неприятна миризма.

□ Какво представлява мекият шанкър?

Мекият шанкър се причинява от бактерия наречен *Neisseria gonorrhoeae* (Хемофилус дюкрей). Инфекцията се предава по полов път и засяга както мъже, така и жени. У нас се среща сравнително рядко. Мекият шанкър представлява лека подутина на половите органи, която постепенно се превръща в болезнена раничка (наречена улкус молле). Често раничките са няколко (множествени). Инкубационният период (времето от момента на заразяването до проява на първите симптоми) е 3-10 дни.

Други болести

Ето и някои други инфекции предавани по полов път, описани на кратко:

- полови брадавици - появяват се по гениталиите, имат грапава повърхност и растат на гроздове. Предизвикват сърбеж. Имат дълъг инкубационен период - два до осем месеца, поради което се лекуват трудно.

- бактериална вагиноза - клетките на бактерията се развиват по бързо от нормалното. Проявява се сивкаво течение, което има остра миризма на риба, особено след полов акт. Бактерията се разпространява и по други пътища и се среща изключително при жените. Мъжете са само преносители.

□ кандидоза (вирусно заболяване) - болестотворния организъм (*Candida albicans*) може да се открие във всеки човек. Размножителния процес излиза извън контрол при бременост, диабет, полов контакт със заразен или наличие на друга инфекция. Проявява се като зачервяване и сърбеж на половите органи и болка при миене или полов контакт.

